

Секція 8: Менеджмент

ЛІСУН Я.В.

к.е.н., доцент

Київський національний університет

технологій та дизайну

м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА

В умовах глобалізації пріоритетне значення набуває соціальний діалог між сторонами соціального партнерства, що обумовлено необхідністю вирішення багатьох існуючих соціально-економічних та фінансових проблем, забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку держави і вітчизняних підприємств, а також підвищення якості життя населення.

Питання соціального діалогу розглядаються науковцями М. Вебером, Д. Белом, М. Баглаєм, К. Поппером. Соціальне партнерство як складову державної соціальної політики аналізують Д. Гелбрейт, В. Жуков і В. Скуратівський, О. Палій, Н. Гриценко.

Про рівень уваги науковців до вивчення механізмів взаємодії різних суб'єктів у процесі соціального партнерства свідчать публікації н. Балабанової, К. Бондарчук, Ф. Гайдуліної, Л. Гордона, Б. Ільченко, А. Колота, В. Корженка, Т. Ляшенко, Д. Неліпи, Н. Нижник, С. Дубенко, Л. Пашко, О. Поплавської. [1-3]

Соціальне партнерство має важливе суспільне призначення, яке виражається через функціонування певних інституцій, реалізацію гуманістичних ідей і принципів регулювання фінансових відносин, розробку, обговорення, прийняття і реалізацію конкретних взаємовигідних

рішень. Загалом поняття «соціальне партнерство» розуміють як систему колективних відносин між найманими працівниками, роботодавцями, державою, яка забезпечує реалізацію їх соціально-економічних прав та інтересів.

Соціальне партнерство визначають як метод узгодження інтересів найманих працівників і роботодавців, яке здійснюється за посередницької ролі держави. Соціальне партнерство представляє собою механізм цивілізованого вирішення та запобігання трудових, соціально-економічних, екологічних та інших конфліктів, усунення суперечностей між інтересами робітників і власників, який ґрунтується на принципах рівноправності, довіри, соціальної справедливості, взаємної відповідальності сторін. Інструментом вирішення конфліктів є процес укладання суспільного договору (угоди) між державою, профспілками і роботодавцями відповідно до чинного законодавства та шляхом визначення напрямів його вдосконалення на ґрунті соціального діалогу.

Сутність соціального партнерства розкривається через його функції.

- узгодження соціальних інтересів з урахуванням їх відмінностей та суперечностей;
- реалізації соціальної політики, що забезпечує участь усіх соціальних суб'єктів в організаційно-управлінській діяльності [1].

Соціальне партнерство може забезпечити взаємодію соціальних суб'єктів у будь-якій сфері – економічній, політичній, культурній та ін.

Держава в соціальному партнерстві існує в декількох ролях: власника, законодавця, посередника, працедавця. Головними функціями держави в системі соціального партнерства є: законодавча, нормотворча, організаційна, прогностична, контрольна та судова.

Соціальне партнерство вибудовується на основі так званого трипартизму (лат. tres – три і partis – частина, галузь, відділ). Тобто трудові відносини регулюються умовами тристороннього співробітництва

держави, працівників і роботодавців. При цьому укладання кожного індивідуального трудового договору перебуває під впливом держави, організацій роботодавців і організацій працівників (професійних спілок). Працівник, укладаючи індивідуальний трудовий договір, користується підтримкою держави і профспілки, роботодавців – держави та організації роботодавців.

У зв'язку з цим між сторонами соціального партнерства визначені основні пріоритетні напрямки їх взаємодії, які передбачають також і необхідність фінансового регулювання або забезпечення таких відносин:

- 1) з приводу сприяння розвитку вітчизняного виробництва;
- 2) у сфері оплати праці;
- 3) у напрямку охорони праці, забезпечення умов праці та відпочинку, охорони навколишнього природного середовища;
- 4) у напрямку соціального захисту працівників і задоволення духовних потреб населення;
- 5) щодо реалізації соціального діалогу.

Достатній рівень розвитку соціального партнерства характеризується:

- збалансованістю доходів різних соціальних груп;;
- соціальною й політичною активністю громадян;
- розвиненістю інститутів громадянського суспільства, що дозволяють забезпечувати реалізацію цієї активності в різних формах [2].

Активний процес взаємодії та взаємовпливу соціальних партнерів вимагає поєднання ними у своїх діях як економічних, так і політичних засобів. Усі суб'єкти соціального партнерства об'єктивно зацікавлені в припиненні спаду виробництва й у наступному динамічному розвитку економіки, тому що це – єдина матеріальна основа зростання доходів.

Як показує світовий досвід, для утвердження дієвої системи соціального партнерства необхідним є встановлення механізму економічної демократії,

що передбачає наявність чітких процедур розподілу доходів у суспільстві; участі найманих робітників у власності підприємства, в його управлінні.

Стримуючим фактором для налагодження партнерських відносин є зростання відкритого й прихованого безробіття, що також підсилює соціальну напругу в суспільстві.

Умовою ефективного функціонування системи соціального партнерства є: розвиток економіки та проведення державою активної соціальної політики в інтересах більшості населення; розвиток інститутів громадянського суспільства, що забезпечують представництво інтересів різних соціальних груп; забезпечення авторитету організації робітників (профспілок) у суспільстві. Отже, розвиток економіки України в умовах глобалізації потребує наявності чітких механізмів реалізації системи соціального партнерства та підвищення її ефективності.

Література:

1. Балабанова Н. В. Соціальний діалог. Соціальне партнерство. Соціальна держава / Н. В. Балабанова, В. І. Жуков, В. Є. Пилипенко // Акад. праці та соц.відносин. – К., 2002. – 189 с.
2. Бондарчук К. Особливості розвитку соціально-трудових відносин в Україні [Текст] / К. Бондарчук // Україна: аспекти праці : Наук.екон. та суспільнополіт. журнал / НДІ праці та зайнятості населення Мінпраці та НАН України, фірма «Праця». – 2012. – № 4. – С. 26–32.
3. Катихін, Є. О. Соціальний аудит в Україні: історичні тенденції, сучасний стан, виклики та необхідність розвитку [Текст] / Є. О. Катихін // Статистика України. – 2011. – № 1. – С. 77–81.